

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 2 grudnia 2025 r. w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
w sprawie H.K.

oskarżonego z art. 180a k.k. - ukaranego z art. 94 § 1 k.w.
kasacji Prokuratora Generalnego na niekorzyść ukaranego
od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Kołobrzegu
z dnia 19 maja 2025 r., sygn. akt II K 79/25

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w Kołobrzegu do ponownego rozpoznania.**

Jacek Błaszczyk

Jarosław Matras

Andrzej Stępka

UZASADNIENIE

H.K. został oskarżony o to, że w dniu 24 listopada 2023 r., na drodze ekspresowej [...] 78 km 4 hm, na drodze publicznej prowadził samochód osobowy marki M. o nr rej. (...) nie stosując się do decyzji administracyjnej nr [...] wydanej w dniu 8 lutego 2008 r. przez Starostę [...] o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami kategorii B, tj. o występku z art. 180a k.k.

Sąd Rejonowy w Kołobrzegu na mocy wyroku z dnia 19 maja 2025 r., sygn. akt II K 79/25, uznał oskarżonego H.K. za winnego tego, że w dniu 24 listopada 2023 r., na drodze ekspresowej [...] 78 km 4 hm, na drodze publicznej prowadził samochód osobowy marki M. o nr rej. (...) nie mając do tego uprawnień, tj. wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. - i za to na podstawie art. 94 § 1 k.w. w zw. z art. 24 § 1, 1a i 3 k.w. wymierzył mu karę grzywny w kwocie 3.000 złotych. Na podstawie art. 94 § 3 k.w. w zw. z art. 29 § 1-3 k.w. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres roku oraz zasądził od niego na rzecz Skarbu Państwa koszty postępowania w kwocie 70 złotych i wymierzył mu opłatę w kwocie 300 złotych.

Z akt postępowania wynika, że na wniosek prokuratora (k. 123), Sąd sporządził pisemne uzasadnienie orzeczenia (k. 124-126), które zostało doręczone oskarżycielowi publicznemu w dniu 9 czerwca 2025 r. (k. 128). W dniu 17 czerwca 2025 r. w Sądzie Rejonowym została złożona apelacja prokuratora, wywiedziona na niekorzyść oskarżonego od całości przedmiotowego wyroku (k. 129-132). Pomimo, że środek odwoławczy został wniesiony po upływie terminu zawitego, określonego w dyspozycji art. 105 § 1 k.p.w., został on przyjęty (k. 133).

Sąd Okręgowy w Koszalinie prawomocnym postanowieniem z dnia 25 lipca 2025 r., sygn. akt V Ka 330/25, pozostawił przedmiotową apelację bez rozpoznania, wskazując, że w sprawach o wykroczenia nie stosuje się art. 445 § 1 k.p.k., zgodnie z którym termin do złożenia apelacji w sprawach karnych wynosi 14 dni, albowiem ta kwestia uregulowana jest odrębnie w przepisie art. 105 § 1 i 2 k.p.s.w., stosownie do którego termin ten wynosi 7 dni (k. 148).

Na podstawie art. 110 § 1 k.p.w. powyższy wyrok Sądu I instancji zaskarżył Prokurator Generalny w całości na niekorzyść ukaranego H.K.

Na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w. zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., polegające na wybiórczej ocenie ujawnionego w toku rozprawy materiału dowodowego, a zarazem błędnym i całkowicie dowolnym uznaniu, że wobec oskarżonego została wydana jedynie decyzja administracyjna Starosty [...] z dnia 26 lutego 2018 r. o nr [...] w przedmiocie cofnięcia H.K. uprawnień do kierowania

pojazdami, obowiązująca do dnia 1 lutego 2019 r., w konsekwencji czego zachowanie H.K. zostało zakwalifikowane jako wykroczenie z art. 94 § 1 k.w., podczas gdy prawidłowa ocena całości zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym zwłaszcza pominiętej przez Sąd *meriti* w procesie wyrokowania, decyzji administracyjnej Starosty [...] z dnia 8 lutego 2008 r. o nr [...] winna prowadzić do wniosku, iż jej mocą uprawnienia do kierowania pojazdami cofnięto H.K. bezterminowo, albowiem została ona wydana na podstawie art. 140 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, a zatem swoim zachowaniem, podjętym w dniu 24 listopada 2023 r., polegającym na kierowaniu pojazdem, oskarżony nie stosując się do decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami, zrealizował znamiona zarzucanego mu występku z art. 180a k.k.

Podnosząc powyższy zarzut, Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Kołobrzegu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się być w sposób oczywisty zasadna, co uprawniało do jej rozpoznania na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. i uwzględnienia w całości.

Postępowanie w niniejszej sprawie toczyło się przed Sądem pierwszej instancji po raz drugi. W poprzednio przeprowadzonym postępowaniu, Sąd Rejonowy w Kołobrzegu wyrokiem z dnia 10 września 2024 r., sygn. akt II K 154/24, uznał H.K. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, stanowiącego występki z art. 180a k.k. i na podstawie art. 180a k.k. w zw. z art. 33 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 80 złotych. Nadto, w oparciu o przepis art. 42 § 1a k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k., Sąd orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres roku. Sąd wydał również rozstrzygnięcie o kosztach i zobowiązał oskarżonego do zapłaty 1.670 złotych, w tym opłaty w wysokości 1.600 złotych (k. 61, uzasadnienie: k. 72-73).

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się oskarżony. W wywiedzionej apelacji H.K. zaskarżył wyrok w całości i podniósł zarzut obrazy przepisu prawa

procesowego, a mianowicie art. 390 § 1 k.p.k., polegającej na rozpoznaniu sprawy pod jego usprawiedliwioną nieobecność pomimo, iż obecność oskarżonego na rozprawie głównej była obowiązkowa. Skarżący wskazał również na naruszenie prawa materialnego, tj. art. 180a k.k., polegające na błędnym przyjęciu, że w dniu 24 listopada 2023 r. prowadził na drodze publicznej samochód osobowy mimo cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami kategorii B, podczas gdy prowadził on pojazd mechaniczny jedynie nie posiadając do tego uprawnień w rozumieniu art. 94 § 1 k.w. (k. 80-82).

Uwzględniając w części apelację oskarżonego, Sąd Okręgowy w Koszalinie wyrokiem z dnia 27 lutego 2025 r., sygn. akt V Ka 577/24, uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Kołobrzegu do ponownego rozpoznania (k. 102, uzasadnienie: k. 104-110). Po ponownym przeprowadzeniu postępowania sądowego (k. 121), Sąd Rejonowy w Kołobrzegu wyrokiem z dnia 19 maja 2025 r., sygn. akt II K 79/25, którego dotyczy niniejsza kasacja, uznał oskarżonego za winnego popełnienia wykroczenia z art. 94 § 1 k.w.

Natomiast już w uzasadnieniu tego wyroku Sąd wskazał, że „uznał oskarżonego za winnego popełnienia wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. polegającego na tym, że w dniu 24 listopada 2023 r., na drodze ekspresowej [...] 78 km 4hm, na drodze publicznej prowadził samochód osobowy marki M. o nr rej. (...) nie mając do tego uprawnień. Sąd przyznaje, że dokonał wadliwych ustaleń faktycznych sprawy, które skutkowały błędnym przypisaniem oskarżonemu wykroczenia z art. 94 § 1 k.k. Sąd wydając rozstrzygnięcie w przedmiotowej sprawie omyłkowo pominął dokument w postaci decyzji Starosty [...] z dnia 8 lutego 2008 r. o nr [...] (k. 6), koncentrując się zaś wyłącznie na treści decyzji z dnia 26 lutego 2018 r. (k. 7), której obowiązywanie miało charakter czasowy, tj. do dnia 01.02.2019 r. Przyjęcie decyzji z dnia 26 lutego 2018 r. jako podstawy ustaleń faktycznych sprawy implikowało niewłaściwą ocenę prawną zachowania H.K., który zgodnie z postawionym mu aktem oskarżenia zarzutem winien ponosić odpowiedzialność karną za przestępstwo z art. 180a k.k.”.

Trzeba przypomnieć, że zgodnie z art. 180a k.k., kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu, prowadzi pojazd mechaniczny, nie stosując się do decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Z orzecnictwa Sądu Najwyższego wynika, że warunkiem odpowiedzialności za czyn z art. 180a k.k. jest nie samo prowadzenie pojazdu mechanicznego mimo braku uprawnień, lecz kierowanie nim w okresie obowiązywania decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami. Warunkiem odpowiedzialności karnej jest zatem nie tyle samo zachowanie polegające na kierowaniu pojazdem bez posiadania uprawnień, ale zachowanie takie musi być powiązane z niezastosowaniem się do wydanej uprzednio decyzji (w tym wypadku) administracyjnej o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi (*zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 27 listopada 2024 r., IV KK 438/24, LEX nr 3784436; z dnia 17 września 2024 r., V KK 278/24, LEX nr 3757989*). Co więcej, przestępstwo może popełnić tylko osoba, wobec której decyzja administracyjna zapadła i tylko w okresie, na jaki cofnięto tą decyzją uprawnienia. Podstawa cofnięcia uprawnień nie ma znaczenia, ważne jest natomiast, aby w chwili prowadzenia pojazdu mechanicznego przez sprawcę decyzja o cofnięciu uprawnień była wykonalna (*zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2022 r., III KK 48/22, LEX nr 3408436*).

Natomiast w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy w Kołobrzegu zastosował kwalifikację z art. 94 § 1 k.w., zgodnie z którym, kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu prowadzi pojazd mechaniczny, nie mając do tego uprawnienia, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1.500 złotych. W istocie jednak, jak to dostrzegł sam orzekający w sprawie Sąd, wobec H.K. zostały wydane dwie decyzje administracyjne o cofnięciu uprawnień – przy czym jedynie jedna miała charakter terminowy, a druga obowiązywała w czasie zarzucanego oskarżonemu przestępstwa.

Z akt sprawy Sądu Rejonowego w Kołobrzegu o sygn. II K 79/25 wynika, że decyzją z dnia 26 lutego 2018 r. o nr [...], działając na podstawie art. 104 k.p.a. w zw. z art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz.U. z 2021 r., poz. 1212) w zw. z art. 182 § 2 k.k.w., Starosta [...] cofnął H.K. uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi kategorii B — opierając się na obowiązku wynikającym z wyroku Sądu Rejonowego w Koszalinie z dnia 24 stycznia 2018 r., sygn. akt II K 777/17 - na okres roku od dnia 1 lutego 2018 r. do dnia 1 lutego 2019 r. (k. 7). Przedmiotowej decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Jej podstawę faktyczną, co wynika wprost z części dyspozytywnej oraz uzasadnienia,

stanowił w/w wyrok Sądu Rejonowego w Koszalinie, mocą którego orzeczono wobec H.K. m.in. środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres jednego roku (k. 28). Skoro zatem materialnoprawną podstawę decyzji Starosty [...] z dnia 26 lutego 2018 r. stanowił przepis art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy o kierujących pojazdami, decyzja ta miała charakter terminowy – choć orzekanie w tym zakresie nie mogło być uprawnione, skoro obowiązywała decyzja administracyjna z 8 lutego 2008 r.

Druga decyzja o cofnięciu uprawnień (choć chronologicznie pierwsza) została wydana wobec oskarżonego na podstawie art. 140 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym i nosi datę 8 lutego 2008 r., nr [...]. Starosta [...] cofnął wówczas H.K. uprawnienia do kierowania pojazdami kategorii B, wydane 15 czerwca 2004 r. przez Starostwo Powiatowe w B. (k. 6). W uzasadnieniu owej decyzji wskazano, że faktycznym powodem takiego rozstrzygnięcia było uzyskanie przez oskarżonego negatywnego wyniku z praktycznego egzaminu sprawdzającego kwalifikacje. Na egzamin kontrolny, celem którego było powtórne sprawdzenie kwalifikacji do prowadzenia pojazdów kategorii B, H.K. został skierowany w dniu 20 października 2007 r. przez Starostę [...] w związku z uprzednim przekroczeniem dopuszczalnego limitu punktów karnych, otrzymanych przez kierowcę za naruszenie przepisów ruchu drogowego (k. 4-5). W dniu 4 lutego 2008 r. przystąpił do egzaminu kontrolnego, i uzyskał z niego wynik negatywny, co oznaczało, że utracił on kwalifikacje do kierowania pojazdami. Z części dyspozytywnej ww. decyzji administracyjnej z dnia 8 lutego 2008 r. wynika, że cofnięcie posiadanych przez H.K. uprawnień kategorii B nastąpiło bezterminowo i decyzji tej, na podstawie art. 108 § 1 k.p.k., nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Wypada zarazem nadmienić, że odbiór przedmiotowej decyzji oskarżony pokwitował osobiście w dniu 27 lutego 2008 r. (k. 26).

Analiza treści wskazanych decyzji administracyjnych, mocą których kolejno cofano H.K. uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi kat. B oraz ocena ich mocy obowiązującej w chwili zarzucanego oskarżonemu czynu zabronionego, tj. 24 listopada 2023 r., nasuwa wniosek, że prowadząc w tym czasie na drodze publicznej pojazd mechaniczny, oskarżony nie stosował się do obowiązującej go wówczas prawomocnej i mającej bezterminowy charakter decyzji Starosty [...] z dnia

8 lutego 2008 r., wydanej pod nr [...] o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami kategorii B. Zachowanie to wypełniało ustawowe znamiona występku z art. 180a k.k., nie zaś jak przyjął to Sąd I instancji, wykroczenia z art. 94 § 1 k.w.

Słusznie więc obecnie wskazuje Prokurator Generalny, że w przedmiotowej sprawie doszło do rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., polegającego na wybiórczej ocenie ujawnionego w toku rozprawy materiału dowodowego, a zarazem błędnym i całkowicie dowolnym uznaniu, iż wobec H.K. została wydana jedynie decyzja administracyjna Starosty [...] z dnia 26 lutego 2018 r. o nr [...] w przedmiocie cofnięcia mu uprawnień do kierowania pojazdami na okres roku. W konsekwencji tego uchybienia zachowanie oskarżonego zostało zakwalifikowane jako wykroczenie z art. 94 § 1 k.w., podczas gdy prawidłowa ocena całości materiału dowodowego, w tym zwłaszcza pominiętej przez Sąd w procesie wyrokowania decyzji administracyjnej Starosty [...] z dnia 8 lutego 2008 r., winna prowadzić do wniosku, iż jej mocą uprawnienia do kierowania pojazdami cofnięto H.K. bezterminowo. Decyzja bowiem została wydana na podstawie art. 140 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, a zatem swoim zachowaniem w dniu 24 listopada 2023 r. polegającym na kierowaniu pojazdem i nie stosując się do decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami, oskarżony zrealizował znamiona zarzucanego mu czynu z art. 180a k.k.

W rezultacie, Sąd Najwyższy uwzględniając kasację Prokuratora Generalnego wniesioną na niekorzyść oskarżonego, na mocy art. 537 § 2 k.p.k., uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Kołobrzegu i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Jacek Błaszczyk Jarosław Matras Andrzej Stępka

[WB]

[a.ł]